

Aleg. 235.

Sprawozdanie

komisji gospodarstwa krajowego o wniosku posła Viviena w sprawie założenia średniej szkoły rolniczej w Tarnopolu lub w jego okolicy.

Wysoki Sejmie!

W szeregu lat ostatnich kilkakrotnie, a również w bieżącej sesji spotykał się Wys. Sejm z wnioskami żądającymi zakładania niższych szkół rolniczych w różnych częściach kraju.

Po raz pierwszy oddawna mamy przed sobą wniosek, żądający założenia średniej szkoły rolniczej, — wniosek, którego inicjatywę, a w danych warunkach praktyczną doniosłość komisya gospodarstwa krajowego z szczerem zadowoleniem wita.

Wnioskodawca stawia żądanie założenia średniej szkoły rolniczej, życzy sobie dalej założenia tejże w Tarnopolu lub jego okolicy. Co do obu tych desyderatów uzasadnienie żądania jest koniecznem, co niniejszem komisya gospodarstwa krajowego czyni.

W liczbie szkół rolniczych, które dotąd w kraju założonemi zostały, znajdujemy obok wyższej szkoły rolniczej w Dublanach, jedną i jedyną średnią szkołę w Czernichowie. Że ta jedyna średnia szkoła słusznych i licznych potrzeb kraju całego zaspokoić nie może, silić się na dowody nie potrzeba.

Jest faktem niezbitym, że zapotrzebowanie tego rodzaju fachowo wykształconych rolników, jakich średnia szkoła rolnicza wydawać powinna, jest wielkiem i z trudnością zaspokojonem być może.

Potrzebę tego rodzaju fachowo wykształconych rolników łatwo sobie wytłómaczyć możemy, jeżeli zważymy, że prawie wszystkie gospodarstwa mniejsze i średnie, a w wielu wypadkach także i większe, takich przeważnie rolników, w wypadku pierwszym, jako samodzielnych administratorów pod okiem właściciela majątku zostających; — w wypadku drugim, jako pomocników gospodarskich na swych majątkach mieć pragną.

Nadmienić zaś przy tej sposobności wypada, że założenie drugiej średniej szkoły rolniczej w kraju wydaje się nieodzownie koniecznem, wobec faktu stwierdzonego tegorocznem sprawozdaniem Wydziału krajowego o szkole czernichowskiej, że zakład ten już w tej chwili zmuszonym był pomieścić daleko większą ilość uczniów nad maksymalną cyfrę 55, że kłaść temu

tamę przez ograniczenie ilości uczniów zgłaszających się do cyfry normalnej, byłoby niepodobnem, jeżeli się zważy, że popyt za ukończonymi uczniami również z każdym rokiem się wzmacnia, że zatem w najbliższej przyszłości rozszerzenie tego zakładu znacznym kosztem i nakładem z funduszków krajowych uniknąćby się nie dało.

Zważywszy zatem, że z pośród wszystkich zakładów naukowych rolniczych w kraju, których poziom nauki w kierunku teoretycznym może o kilka tonów po nad zwykłe potrzeby obecnej chwili i nam właściwych stosunków nastrojonym został, materiał wychodzący z średniej szkoły rolniczej jest tym, który najbardziej odpowiadać się zdaje i potrzebom kraju, i ogólnemu wykształceniu rolniczemu potrzebujących pomocy w prowadzeniu swego zawodu, żądanie pierwsze znajduje w powyższem swe zupełne uzasadnienie.

Drugie życzenie szanownego wnioskodawcy, by przyszła szkoła średnia rolnicza założoną została w Tarnopolu lub jego okolicy, uznaje komisya słusznem i na uwzględnienie zasługującym. Z jednej bowiem strony uważać musi za usprawiedliwioną zasadę, by rozdzielenie i rozpołożenie zakładów naukowych rolniczych w kraju było równomiernem, a tem samem umożliwiałoby i ułatwiałoby wszystkim chętnym wstęp do tychże zakładów. Nie da się zaś zaprzeczyć, że wobec położenia szkoły czernichowskiej w zachodnim kącie kraju, założenie drugiej szkoły średniej w wschodniej stronie zasadzie powyższej zupełnieby odpowiedzieć zdołało.

Z drugiej strony przemawiają za założeniem szkoły średniej w tej właśnie stronie kraju te odrębne stosunki gospodarskie pod względem jakości gleby, klimatu i wszelkich innych lokalnych właściwości, jakie w tej okolicy istnieją i jej odmienną cechę stanowią.

Wskazaniem zatem się zdaje, by zastęp ludzi, mających w przyszłości w tej ziemi i w tych stosunkach pracować, już z góry przyswoił sobie te odrębne właściwości, wzył się w stosunki lokalne tej części kraju, w której później z korzyścią dla siebie i ogólnego dobrobytu ekonomicznego miałby pracować.

Jeżeli komisya gospodarstwa krajowego na podstawie powyższych motywów twierdzi, że założenie drugiej średniej szkoły rolniczej jest nie tylko wskazaniem, ale nawet koniecznem; — jeżeli mniema, że Tarnopol lub jego okolica byłyby miejscem najodpowiedniejszym do założenia takiej szkoły; — jeżeli wreszcie uważałaby za pożyteczne jak najszybsze urzeczywistnienie tej myśli, — uważa równocześnie za swój obowiązek zwrócić uwagę Wydziału krajowego na doniosłość tych przedwstępnych czynności, które założenie takiego zakładu naukowego poprzedzić winny.

Tu należy w pierwszym rzędzie zapewnić sobie z góry odpowiednich sił fachowych nauczycielskich, z których ciągłym brakiem niestety mamy do walczenia.

Wypada dalej upewnić się, że szkoła tego rodzaju jak najobfitszą pomocą ze skarhu państwa subwencyonowaną zostanie.

Jest wskazaniem przeprowadzenie ze stronami interesowanemi jak najdokładniejszych pertraktacyj tak w kierunku oznaczenia odpowiedniego miejsca na szkołę, jakoteż i pomocy stosownej moralnej i materyalnej ze strony kół interesowanych.

Tu wreszcie należy opracowanie dokładnych kosztorysów i opracowanie całego projektu takiej szkoły z zachowaniem względnie możliwej największej oszczędności.

W przeświadczeniu, że wszystkie te przedwstępne czynności w dobrze zrozumianym interesie powstać mającej szkoły, kół interesowanych i funduszków krajowych, przez Wydział krajowy w najbliższej przyszłości przeprowadzonymi skutecznie zostaną, sądzi komisya gospodarstwa krajowego, że postąpi słusznie, jeżeli na podstawie powyższych wywodów zaleci Wysokiemu Sejmowi przyjęcie wniosków posła Viviena, z którymi się łączy i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Ze względu na odrębne stosunki gospodarstwa rolnego na Podolu, Sejm uznaje założenie średniej szkoły rolniczej w Tarnopolu lub w jego okolicy za wskazane i pożądane i w tym celu poleca Wydziałowi krajowemu :

- I. by zbadał, jaka miejscowość odpowiadałaby najwięcej korzystnemu rozwojowi takiej szkoły ;
- II. by wszedł w porozumienie ze stronami interesowanymi i zbadał, o ile takowe do założenia i utrzymywania średniej szkoły rolniczej przyczynić się będą skłonne ;
- III. by Sejmowi na najbliższej sesji przedłożył na kosztorysie oparty i dokładnie opracowany projekt takiej szkoły.

(Tem sprawozdaniem załatwioną zostaje petycja do L. 389).

Lwów dnia 20. listopada 1890.

Przewodniczący :

St. Polanowski.

Sprawozdawca :

Stanisław Stadnicki.

